
ВОВЕД

Кога го објавивме повикот за 16-тиот број на „Ревизијата за социјална политика“, со тематски осврт на „трендовите и политиките поврзани со демографското стареење, како и пристапот и опфатот на постарата популација со социјална заштита и социјално осигурување“, очекувањето беше пристигнатите текстови да ги акцентираат надојдените предизвици поврзани со продолжениот човеков век, долгорочната нега и искористеноста на социјалната поддршка од страна на постарите лица. Пресвртот кој го направи пандемијата предизвикана од Ковид-19 не поттикна да го реобновиме повикот и сите дотогаш пристигнати трудови, како и оние во очекување, да ги насочиме кон дополнително мапирање на новите предизвици кои оваа глобална пандемија ги наметна пред постарата популација и системите на социјална поддршка насочени кон нив.

До 2020 година академските и стручните дебати во однос на постарата популација доминантно се фокусираа на: здравствените нееднаквости, намалување на изолираноста, процена на достапноста и квалитетот на долгорочната нега, дискриминацијата и сл. Во 2017 година, Светската здравствена организација ги објави десетте приоритети како дел од Декадата за здраво стареење, кои се однесуваа на: (1) Создавање платформа за иновации и промена во однос на здравото стареење; (2) Поддршка на националните планови и

акции; (3) Создавање подобри податоци за здраво стареење; (4) Промовирање истражувања чија цел е пресретнување на сегашните и идните потреби на постарите лица; (5) Усогласување на здравствените системи со потребите на постарите лица; (6) Поставување основи за систем на долгорочна нега во сите земји; (7) Обезбедување човечки ресурси неопходни за интегрирана нега; (8) Глобална кампања насочена против старизмот (ageism); (9) Дефинирање економски аргументи за инвестирање во популацијата која старее; и (10) Зајакнување на глобалната мрежа за возрастно-пријателски градови и заедници¹. Но, пандемијата предизвикана од Ковид-19 отвори низа нови прашања и обврска за нивно приоритетно пресретнување, меѓу кои: како да се испорачаат социјални услуги (и институционални и вонинституционални) во услови на карантин и намален физички контакт, како институционализираноста од една страна и отпуштањето од болниците заради Ковид-19 од друга страна да не претставува причинител за смртност кај постарата популација, како да се изведе индивидуално креираната поддршка за постарите лица со попреченост во услови на ограниченост на движењето, како да се доставуваат услугите за поддршка во домот и во заедницата за време на изолација? Овие и низа други прашања и состојби предизвикани

¹ *World Health Organization (2017) 10 Priorities: Towards the Decade of Healthy Aging, Geneva: WHO*

од пандемијата, помеѓу останатото, се предмет на анализа во петте текста кои се застапени во овој број на „Ревиијата“.

Воведниот текст (Степни, П.) осврнувајќи се на ситуацијата со Ковид-19 во однос на резиденцијалното згрижување на постарите лица во Обединетото Кралство истакнува дека „ширењето на вирусот Ковид-19 во домовите за стари лица се случил како резултат на брзото отпуштање на старите лица од болница без тие претходно да бидат тествани“. Дополнително, авторот укажува дека социјалните услуги за лицата кои живеат со поддршка во заедницата биле сведени на минимум, влошувајќи ја уште повеќе социјалната изолација и осаменоста кај постарата популација.

Групата на автори (Шинан-Алтман, Ш., Левкович, И., Порат, А. и Алперин М.) кои го прикажуваат искуството на постарите лица во Израел при користењето на здравствените услуги за време на пандемијата Ковид-19 посочува на карактеристиките и факторите кои ги поттикнуваат или обесхрабруваат постарите лица да побараат здравствени услуги за време на пандемија. Сознанијата до кои тие доаѓаат преку употреба на меѓусексиска електронска анкета спроведена меѓу 260 постари лица (над 60 години) укажуваат дека поголем страв од заразување со Ковид-19 вирусот преку директен контакт со здравствениот систем се забележува кај постари лица кои: имаат понизок степен на образование, се помалку информирани за Ковид-19, и кај кои има нагласен самопроценет ризик од Ковид-19.

Следниот текст (Флакер, В.) прави осврт на институциите за стари лица во Словенија за време на првиот бран на пандемијата Ковид-19. Согласно анализираниите податоци, авторот упатува дека до мај 2020 година над 30 % од потврдените случаи се инфекции кои се случиле во домовите за стари лица (од кои 30 % отпаѓаат на вработените, а останатите 70 % на постари лица кои се сместени во домовите). Оваа состојба не поттикнала зајакнување на услугите во заедницата ниту пак иницијативи за домашна нега. Истовремено, авторот истакнува дека во овој период дошло до намалување на услугите како психотерапии, работни терапии, групи на самоподдршка, што надополнето со намалените контакти со семејството и надворешниот свет, има поразителен ефект врз физичкото и менталното здравје на резидентите.

Искуствата на Полска во однос на долгорочната резиденцијална нега (Сова, А.) посочуваат дека првата реакција на пандемијата предизвикана од Ковид-19 била некоординираност меѓу здравствениот систем и социјалната помош, која придонела за слаб пристап до медицинска помош и тестирања за Ковид-19. Пандемијата ја стимулирала јавната дискусија во Полска за потребата од деинституционализација во домен на долгорочната нега, која е предмет на лобирање особено од страна на претставниците на лицата со попреченост.

Последниот текст во „Ревиијата“, иако примарно фокусиран на знаењата на професионалците за обезбедување

социјални услуги за стари лица во Северна Македонија, прави и кус осврт на социјалните услуги за стари лица за време на Ковид-19. Авторката (Станојковска, Д.) истакнува дека клучните предизвици беа видени преку: неможноста на вработените во установите да стигнат до своето работно место за време на вонредната состојба и ограничување на движењето; недостатокот на маски, заштитни ракавици и друга заштитна опрема особено во првиот бран на пандемијата; забраната за прием на нови корисници кај услугите за вон-семејна заштита, а потоа и барање на ПЦР-тест, што го отежна сместувањето кај новите корисници; како и откажувањето на термините за прегледи во системот на здравствена заштита, што особено ја влоши состојбата кај постарите лица со хронични болести.

Приложениот збир на текстови, покрај широките аспекти на анализа повр-

зани со социјалните услуги и потреби на старите лица, нуди и одличен (споредбен) преглед на предизвиците кои ги наметна пандемијата предизвикана од Ковид-19, во однос на грижата за повозрасната популација. Истакнатите предизвици и согледувања за време на првиот бран на пандемијата треба да претставуваат патоказ како за истражувачите во овој домен, така и за креаторите на политиките за приоритетно пресретнување и надминување на идентификуваните состојби, во актуелниот период на сè уште поразителното справување со повеќекратната криза предизвикана од пандемијата. Уредничкиот одбор е особено горд на диверзифицираноста на застапените автори на текстови во овој број, тренд кој се надеваме ќе продолжи и во иднина.

Маја Геровска-Митев
главен и одговорен уредник

INTRODUCTION

When we announced the call for papers for the 16th issue of the “Journal of Social Policy”, themed “Demographic aging and access to social protection and social insurance”, the expectation was to highlight the rising challenges related to the longevity, long-term care and effective coverage of older people in the social protection systems. But the dramatic changes caused by the Covid-19 pandemic and its particularly devastating effects on the older population, prompted us to renew the call for papers, as we wanted to gather evidence on how older adult population was affected and what were the new challenges the global pandemic has posed to the social support systems.

Until 2020, academic and professional debates related to the older adult population have focused predominantly on: health inequalities, reducing isolation, assessing the availability and quality of long-term care, discrimination, and so on. In 2017, the World Health Organization announced the ten priorities as part of the Decade of Healthy Aging, which addressed: (1) Creating a platform for innovations and change in relation to healthy aging; (2) Support for national plans and actions; (3) Creating better data on healthy aging; (4) Promoting research aimed at meeting the current and future needs of the elderly; (5) Harmonization of the health systems with the needs of the elderly; (6) Laying the foundations for a long-term care system in all countries; (7) Providing human resources necessary

for integrated care; (8) Global campaign against ageism; (9) Defining economic arguments for investing in the aging population; and (10) Strengthening the global network for age-friendly cities and communities¹. The Covid-19 pandemic has made some of these priorities a matter of national urgency, while at the same time it opened up a number of new issues for priority consideration, including: how to deliver social services (both institutional and non-institutional) during lockdowns and reduced physical contact, how to prevent institutionalization or hospital discharge to be a cause of death among the older population, how to perform individually tailored support for the adults with disabilities in conditions of restricted mobility, and how to provide support services at home and in the community during isolation? These and a number of other issues and conditions caused by the pandemic are, among others, the subject of analysis in the five articles that are published in this issue of the “Journal of Social Policy”. The comparative and vivid snapshot they provide is daunting.

The introductory paper (Stepney, P.) apart from outlining the broader European perspective on social models, challenges of long-term care of elderly, as well as practice concerns, also provides a description of the situation with Covid-19 in relation to residential care of the elderly in the United Kingdom. In this respect, the paper

¹ *World Health Organization (2017) 10 Priorities: Towards the Decade of Healthy Aging, Geneva: WHO*

reveals that “the spread of Covid-19 virus in nursing homes occurred as a result of the rapid discharge of the elderly people from the hospital without having been tested formerly”. In addition, the author points out that social services for people living with community support have been reduced to a minimum, further exacerbating social isolation and loneliness in the elderly population.

The group of authors (Shinan-Altman, Sh., Levkovich, I., Porat, A. and Alperin M.) who present the utilization of health care services during the Covid-19 pandemic among older adult population in Israel, identify the characteristics and factors that encourage or discourage the elderly from seeking health care during a pandemic. The findings from the cross-sectional electronic survey conducted among 260 elderly people (over 60 years) indicate that a greater fear of contracting Covid-19 virus through direct contact with the health system is observed among older people who: have a lower level of education, are less informed about Covid-19, and have a pronounced self-assessed risk of Covid-19.

The third paper (Flacker, V.) analyses the institutions for the older adult population in Slovenia during the first wave of the Covid-19 pandemic. According to the analyzed data, the author points out that by May 2020, over 30% of the confirmed cases are infections that occurred in nursing homes (of which 30% belong to employees, and the remaining 70% to the older people who are placed in nursing homes). This situation has not encouraged

the enhancement of community services or home care initiatives. At the same time, the author points out that during this period there was a decrease in services such as psychotherapies, occupational therapies, self-support groups, which, coupled with reduced contact with family and the outside world, had a devastating effect on the physical and mental health of the residents.

Poland’s experience with long-term residential care (Sova, A.) suggests that the first reaction to the Covid-19 pandemic was a lack of coordination between the health care system and social assistance, which contributed to poor access to medical care and testing for Covid-19. The pandemic has stimulated public debate in Poland on the need for deinstitutionalization in the field of long-term care, which is subject to lobbying, especially by representatives of persons with disabilities.

The last paper in this issue, although primarily focused on the knowledge of professionals for providing social services for the older population in North Macedonia, also makes a brief overview of social service provision among the older adult population during Covid-19. The author (Stanojkovska, D.) points out that the key challenges were seen in: the inability of the employees in the institutions to reach their jobs during the state of emergency and the restriction of movement; lack of masks, protective gloves and other protective equipment especially in the first wave of the pandemic; the ban on admitting new users to out-of-home care services, the requirement of PCR negative test,

which made accommodation difficult for new clients; as well as the cancellation of appointments in the health care system, which especially worsened the situation of the older people with chronic diseases.

Along the broader lines of analysis related to social services and the needs of the older adult population, the selected number of papers in this issue, offers an excellent comparative overview of social care priorities of the older population posed by the Covid-19 pandemic. The highlighted challenges and insights during

the first wave of the pandemic serve as an excellent guidance for both researchers in this field and policy makers how to undertake steps to mitigate the identified conditions, in the still prevailing phase of devastating coping strategies with the multiple crisis caused by pandemic. The editorial board is especially proud of the diversification of the represented authors of papers in this issue, a trend that we hope will continue in the future.

Maja Gerovska Mitev
Editor-in-Chief